

Perikelen rondom 591a Sv

Citation for published version (APA):

Spronken, T. (1999). Perikelen rondom 591a Sv. *Delikt en Delinkwent*, 29(10), 1035-1038.

Document status and date:

Published: 01/01/1999

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Advocatuur

Perikelen rond art. 591a Sv

Een van de laatste bepalingen van het wetboek van strafvordering heeft betrekking op de vergoeding van schade aan de gewezen verdachte bij vrijspraak of in geval de zaak eindigt zonder het opleggen van een straf of maatregel. Volgens het tweede lid van dit artikel kan de verdachte in deze gevallen ook een vergoeding toegekend krijgen voor de kosten van een raadsman. In dit kader is een tweetal problemen actueel, namelijk de vaststelling van standaardtarieven voor de indiening en behandeling van deze verzoekschriften en de vraag of een vergoeding voor de kosten van de raadsman ook kan worden toegekend indien de raadsman (ambsthalve) is toegevoegd of indien de raadsman door de Raad voor Rechtsbijstand op grond van de Wet op de rechtsbijstand (WRB) voorwaardelijk is toegevoegd.

Standaardtarief

Onder de kosten van de raadsman die voor vergoeding in aanmerking komen vallen ook de advocaatkosten terzake advisering en opstelling van het verzoekschrift ex art. 591a Sv (HR 20 mei 1986, NJ 1987, 28).

Begin 1999 heeft de vergadering van voorzitters van de strafsectoren van de gerechtshoven en arrondissementsrechtbanken standaardtarieven vastgesteld voor verzoeken ex art. 89, 591 en 591a Sv. Toegekend wordt f 350 voor verzoeken die niet leiden tot een mondelinge behandeling en f 650 voor verzoeken die wel leiden tot een mondelinge behandeling, alles

inclusief BTW. In bijzondere gevallen kan worden afgeweken van deze tarieven (Advocatenblad 1999, p. 44). Vanuit de advocatuur zijn protesten gerezen tegen deze standaardisering. In de eerste plaats zijn deze tarieven gebaseerd op de meest eenvoudige verzoekschriften en wordt er geen rekening gehouden met reistijd en wachttijd van de advocaat indien er een mondelinge behandeling plaatsvindt. In de tweede plaats is het niet duidelijk in welke gevallen van deze standaardtarieven kan worden afgeweken. Van de zijde van de advocatuur wordt gepleit voor een vergoeding van de kosten die in overeenstemming is met de reële tijdsbesteding die gepaard gaat met de indiening en behandeling van deze verzoeken.

Vergoeding in geval van (voorwaardelijke) toevoeging

Gecomplieerder en voor de advocatuur van nog groter belang is de vraag, of er ook een vergoeding ex art. 591a Sv kan worden toegekend indien de raadsman is toegevoegd. De jurisprudentie over deze vraag is verdeeld (zie hierover Th.M.D. van de Beld, Advocatenblad 1999, p. 334-335 en 821) en blijkt per hofressort te verschillen, soms zelfs binnen éénzelfde hofressort. In de Nieuwsbrief Strafrecht van 12 november 1999, wordt een overzicht gegeven van de meest recente jurisprudentie, waarvan de volgende uitspraken in het oog springen:

- Hof 's-Hertogenbosch 13 juli 1999, Nieuwsbrief Strafrecht 1999, 176

In deze zaak gaat het om de situatie dat van een toevoeging die op verzoek door de Raad voor Rechtsbij-

stand aan de verdachte is verstrekt, geen gebruik wordt gemaakt. Het hof overweegt dat aan een vergoeding van de kosten ex art. 591a Sv niet in de weg staat, dat aan de raadsman een toevoeging is afgegeven nu de verzoeker niet gehouden was daarvan gebruik te maken en de behandeling van zijn zaak door een gekozen raadsman de redelijkheid van de gemaakte kosten onverlet laat.

- Hof 's-Hertogenbosch 22 juli 1999, Nieuwsbrief Strafrecht 1999, 175

Hier gaat het om een geval waarbij de Raad voor Rechtsbijstand heeft toegevoegd op grond van een ambtshalve last ex art. 41 Sv en deze toevoeging later heeft omgezet in een voorwaardelijke toevoeging onder de voorwaarde dat deze toevoeging als niet verleend wordt beschouwd indien de verdachte op grond van art. 591a Sv in aanmerking komt voor de vergoeding van de kosten van rechtsbijstand. Sinds de invoering van de WRB kunnen ook straftoevoegingen voorwaardelijk worden verstrekt. Het hof wijkt hierbij af van zijn uitspraak van 13 juli 1999 en komt op grond van de wetsgeschiedenis van de WRB tot de conclusie, dat de wetgever met het niet uitsluiten van de voorwaardelijke toevoeging niet het oog heeft gehad op de op last van de rechter gegeven toevoeging, doch mogelijk op de toevoeging op verzoek van de rechtzoekende krachtens art. 44 van de WRB.

- Het Hof Den Haag heeft hetzelfde standpunt als het Hof 's-Hertogenbosch: in beginsel is het afgeven van een voorwaardelijke toevoeging bij een ambtshalve last niet rechtsgeldig, omdat dat in strijd komt met het beginsel dat een ambtshalve toevoeging ingevolge art. 43, lid 1, WRB

kosteloos dient te zijn. Verder stelt het hof geen rekening te kunnen houden met het voorwaardelijke karakter van de toevoeging ten tijde van de beoordeling van het verzoek ex art. 591a Sv. De verdachte aan wie ambtshalve een raadsman is toegevoegd kan wel geheel en onvoorwaardelijk afzien van de toegevoegde bijstand en voor bijstand van een door hem te betalen raadsman kiezen (Hof Den Haag, 12 maart 1998, NJ 1998, 393).

- De Rechtbank Amsterdam stelt zich op het standpunt dat slechts als voorafgaande aan de einduitspraak in de strafzaak uitdrukkelijk geen gebruik wordt gemaakt van een toevoeging, bijvoorbeeld door deze te retourneren aan de Raad voor Rechtsbijstand of de griffie te laten weten niet meer als toegevoegd maar als gekozen raadsman op te treden, ruimte ontstaat voor een verzoek ex art. 591a Sv. De advocaat moet dan gokken op de uitkomst: hij kan het risico nemen en de toevoeging terugsturen als hij de kans op vrijspraak groot acht. Doet hij dat niet, dan moet hij genoegen nemen met de toevoegingsvergoeding. Indien de toevoeging voorwaardelijk is verstrekt, is de rechtbank van oordeel dat er geen sprake is van 'verhaal op een derde' als bedoeld in artikel 31, lid 1 en 3, WRB, omdat de staat niet geacht kan worden schadelijkt te zijn. Dat betekent dat er geen gronden zijn de toevoeging definitief te laten worden en er dus geen kosten van rechtsbijstand door de verzoeker zijn gemaakt.

- Het Hof Amsterdam blijft tot op heden onverkort voormelde uitspraken van de Rb Amsterdam vernietigen onder de standaardoverweging dat uit het subsidiaire karakter van de

regeling inzake kosteloze rechtsbijstand volgt dat het ongebruikt laten van een verleende toevoeging niet betekent dat er geen aanspraak meer zou bestaan op een vergoeding krachtens art. 591a Sv (Hof Amsterdam 14 januari 1999, nr. R0850/98; Hof Amsterdam 5 juli 1999, Nieuwsbrief Strafrecht 1999, 170; Hof Amsterdam 16 juli 1999, nr. R 182/98; Hof Amsterdam 26 juli 1999, nr. R52/99).

- De Rechtbank Groningen honoreert verzoeken ex art. 591a Sv zowel in gevallen van toevoegingen op verzoek als in gevallen van ambtshalve toevoegingen (Advocatenblad 1999, p. 439).

Rechtsongelijkheid

Uit voormelde jurisprudentie wordt duidelijk dat er per hofressort interpretatieverschillen bestaan met betrekking tot de strekking van art. 591a Sv en de gevolgen die verbonden worden aan een ambtshalve last tot toevoeging, waardoor tussen de verschillende ressorten een grote rechtsongelijkheid is ontstaan. Het is bekend dat de vergoedingen voor rechtsbijstand die op basis van een toevoeging wordt verleend, in geen verhouding staan tot de kostprijs van de rechtsbijstand. Onderzoek heeft uitgewezen dat de gemiddelde omzet van een advocaat die voornamelijk op toevoegingsbasis werkt, afhankelijk van de rechtsgebieden waarop hij rechtsbijstand verleent, tussen de f 40 en f 120 per uur is. Om tot een bruto uurvergoeding te komen moeten op deze bedragen de kosten van de instandhouding van een kantoor in mindering worden gebracht. Deze bedragen gemiddeld 55% van de omzet, zodat het gemiddelde bruto uurinkomen varieert tussen de f 20

en f 60. Uitgaande van 1200 declarabele uren per jaar – niet ieder uur wordt betaald omdat de advocaat zich ook nog bezig houdt met de kantoororganisatie en het bijhouden van zijn vak-literatuur en -kennis – komt dit neer op een bruto jaarinkomen tussen de f 24 000 en f 72 000. Hierover dient de advocaat premies sociale verzekeringen en belasting te betalen. Met name als het gaat om een strafzaak voor de meervoudige kamer, voorafgegaan door een GVO waarbij de verdachte voorlopig gehecht is, komt de tijd die de advocaat besteedt aan de te verlenen rechtsbijstand vrijwel steeds in de buurt van de (niet willekeurig vastgestelde) grens van 30 uren. Blijft de advocaat daaronder dan kan hij een vergoeding verwachten van maximaal f 2299,55 (ongeveer f 76 per uur). Komt hij boven de 30 uren dan ontvangt hij voor iedere 5 uren f 497. Daarbij kunnen reistijden maar beperkt, en wachttijden in het geheel niet bij de te declareren uren worden geteld. Het aantal bestede uren aan een zaak is vaak omvangrijker dan het aantal uren dat kan worden gedeclareerd in het kader van een toevoeging. De vergoeding voor toegevoegde rechtsbijstand kan dus slechts als een tegemoetkoming worden beschouwd van de daadwerkelijke kosten van rechtsbijstand. Het is absurd dat advocaten in de ressorten Amsterdam en Leeuwarden op grond van art. 591a Sv wel een reële vergoeding kunnen krijgen voor de verleende rechtsbijstand en dat dit in de ressorten Den Haag en 's-Hertogenbosch (in het laatste ressort als het gaat om een ambtshalve toevoeging) niet kan. Aangezien cassatieberoep in deze zaken is uitgesloten, heeft de Amsterdamse advocate T. Prakken de procureur-generaal bij de

hoge raad verzocht om cassatie in het belang der wet in te stellen naar aanleiding van de beslissing van het Hof Den Haag van 12 maart 1998, NJ 1998, 393. De procureur-generaal heeft echter op 22 december 1998 te kennen gegeven een vordering tot cassatie in het belang der wet niet opportuun te achten omdat hem de uitspraak van het Hof Den Haag juist voorkomt.

Inmiddels is een werkgroep ingesteld die bestaat uit leden van de NVvR en advocaten om te bezien of onderhavige problematiek op een meer bevredigende wijze kan worden opgelost.

Onrechtmatig verkregen bewijs in een tuchtzaak

In de Nieuwsbrief Strafrecht van 22 oktober 1999 wordt verslag gedaan van de pogingen die de Haagse Deken heeft ondernomen om in het kader van een tuchtrechtelijk onderzoek in het bezit te komen van het strafdossier van een van de advocaten, tevens medeverdachte, in de Iglo-zaak (Taru Spronken, Het smeltwater van de Iglozaak). De advocaat had geweigerd de deken inzage in het strafdossier te geven en de Deken wendde zich vervolgens tot het Haagse openbaar ministerie om met een beroep op de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB) afschriften van de stukken te krijgen. De Haagse rechtbank had op dat moment het openbaar ministerie in de strafzaak tegen de advocaat reeds niet-ontvankelijk verklaard, omdat het beroepsgeheim van de advocaat door de politie en het openbaar ministerie op grove wijze was geschonden. Diens telefoons en faxen waren getapt, zonder dat de advocaat formeel als verdachte was aangemerkt. In een bestuursrech-